

Aby Constructions

The uses of *aby*

Aby is required in Czech subordinate clauses to expression wish, desire, requests or commands, necessity, permission, prohibition, advice, etc. It can be tricky to know when to use *aby* in Czech since we often do without an *aby*-like construction in equivalent English sentences. Compare:

- 1) Učitelka **chce, aby** studenti **mluvili** jen česky. *The teacher wants the students to speak only Czech.*
- 2) **Řekla mi, abych** to **udělal** hned. *She told me to do it right away.*

Whereas in Czech we have two clauses (the main clause and the *aby*-clause), in English we have only one: in the English sentence, the subject of the *aby*-clause (*studenti* or *já*) becomes an object (*them* or *me*). When the subjects differ (*učitelka* vs. *studenti*, *ona* vs. *já*), Czech requires two separate clauses with *aby* as the connector. (When the subject is the same, then we have a simple sentence with an infinitive: *Učitelka chce mluvit česky.*)

More examples of *aby*-sentences include:

- 3) Lenka **chce, abysme zazpívali** českou písničku. *Lenka wants us to sing a Czech song.*
- 4) Jeli jsme na hory, **abysme lyžovali**. *We went to the mountains in order to ski.*
- 5) Učíme se nová slova, **abysme mluvili** česky líp. *We study new words so that we can speak Czech better.*
- 6) Není vůbec možné, **abyste** tomu **nerozuměli**. *It's not possible that you wouldn't understand that.*
- 7) Musíš být tiše, **abych mohla** pracovat. *You have to be quiet so I can work.*

Obviously, sentences with *aby* translate variously: *in order to...*, *so that...*, *that...*, *so....* This means that we have to develop an awareness of when we need an *aby*-clause in Czech that isn't entirely dependent on the syntax of the English translation equivalent.

Verbs and phrases that can trigger *aby*

Certain verbs that are associated with typical *aby* meanings often trigger its use:

wanting or desiring: *chtít, aby...*

- 8) **Chtějí, abych** byla šťastná. *They want me to be happy.*
- 9) **Chceme, abys** sem **přišel**. *We want you to come here.*
- 10) Pokud **chceš, abych** se **vrátila**, tak se musíš změnit. *If you want me to come back, then you have to change.*

requesting: *prosit/poprosit, aby...*

- 11) **Poprosili** mě, **abych** hned **přišel** a souhlasil jsem. *They asked me to come immediately and I agreed.*
- 12) **Prosí, abysme** tolik **nemluvili**. *They ask us not to talk so much.*
- 13) **Proším** vás, **abyste** se **koukli** na můj blog. *I'm asking you to take a look at my blog.*

recommending: *doporučovat/doporučit, aby...*

- 14) **Doporučil** jsem, **aby** byl plán přepracován. *I recommended that the plan be reworked.*
- 15) Lékář mi **doporučil, abych** ještě týden v klidu **ležel**. *The doctor recommended that I rest for another week.*
- 16) **Doporučujeme, abyste** **poradili** s chirurgem. *We recommend that you consult with a surgeon.*

allowing or permitting: dovolovat/dovolit, aby...

17) **Dovolte, abych se představila.** *Allow me to introduce myself.*

18) Poprvé nám **dovolili, abychom se na pláž vydaly** samy. *For the first time they let us go to the beach alone.*

prohibiting: zakazovat/zakázat, aby...

19) **Zakazuju ti, abys byl** smutnej. *I forbid you to be sad.*

20) Zákon **zakazuje, aby si** mladiství **kupovali** alkohol. The law **prohibits the young from buying** alcohol.

21) **Zakazujeme ti, aby ses stýkala** s Maxem. We **forbid you from seeing** Max.

suggesting: navrhopat/navrhnout, aby...

22) A co teda **navrhuješ, abych udělal?** *And what then do you suggest that I do?*

23) **Navrhuju, abys ty anakondy choval** a já je potom budu prodávat. *I suggest that you raise anacondas and then I'll sell them.*

advising: radit/poradit, aby...

24) **Poradil jsem jí, aby napsala** něco o vlastním životě. *I advised her to write something about her own life.*

25) **Radíš mi, abych peníze využil** na cestu kolem světa, ale to není dobrý nápad. *You advise me to use the money for a trip around the world, but that isn't a good idea.*

warning: varovat, aby...

26) **Varuju tě, abys nemluvil** tak sprostě. *I warn you not to talk so vulgarly.*

27) **Varovali jsme ho, aby na** bicykl **nesedal** opilý. *We warned him not to get on a bike drunk.*

telling someone to do something: říkat/říct, aby...

28) Mnohokrát **jsem jí říkala, aby se rozvedla.** *I told her many time that she should get a divorce.*

29) **Říkám, abys dělal** to, co dělají všichni! *I am telling you to do what everyone does!*

30) Rodiče vám asi **řekli, abyste si nehráli** s jídlem. Your parents probably **told you not to play** with your food.

Other phrases that convey *aby* meanings also trigger its use. For example, *Je třeba, aby...* or *Je nutné, aby...* (*It's necessary that...*).

31) **Je třeba, abys pochopila,** proč jsme to udělali. *It's necessary for you to understand why we did it.*

32) **Je nutné, abychom všichni uznali,** že je tu problem. **It's necessary that we all recognize** that there is a problem here.

Aby can be used by itself (without an introductory main clause) in the phrases *Už aby...* and *Jen aby...* which are often translated into English by *If only...*

33) **Jen aby! If only!**

34) **Už aby ten déšť přestal! If only** the rain **would stop!**

35) **Aby ho čert vzal!** The devil take him!

The phrase *místo aby...* means *instead of...*:

36) **Místo abysme makaly,** tak jsem vyrazily na výlet. *Instead of slaving away,* we set off on a trip.

37) **Místo aby uprchl,** zůstal. *Instead of fleeing,* he stayed.

38) Hraju si, **místo abych dělal,** co mám. *I'm playing around instead of doing what I should.*

Aby is also used in a series of fixed phrases such as *abych pravdu řekl/řekla...* (*abych řekl/řekla pravdu...*), which means *truth be told....* Other fixed phrases include *abych nezapomněl/nezapomněla...* (*incidentally...*), *abych byl/byla stručný/stručná...* (*to be brief...*), *to make a long story short...*, *abych byl/byla upřímný/upřímná...* (*to be totally honest...*).

- 39) **Abych pravdu řekla**, mám raději procházku než jízdu. *Truth be told, I prefer walking to driving.*
40) **Abych byl stručný**, automobil jsem zakoupil zcela nový a bez závad fungoval zhruba 1000km. *To make a long story short, I bought the car brand new and it worked without a problem for about 1000 km.*
41) **Abych řekl pravdu**, vůbec mě to nepřekvapuje. *Truth be told, that doesn't surprise me in the least.*
42) **A abych nezapomněla**, šťastný Nový rok! *Incidentally, Happy New Year!*
43) **Abych byla upřímná**, tak moc nesportuju. *To be totally honest, I don't do much in the way of sports.*

Using *aby*: its forms and requirements

Forms of *aby* are parallel to forms of *by* and *kdyby*:

já:	abych
ty:	abys
on/ona/ono:	aby
my:	abychom (literary) / abysme (spoken)
vy:	abyste
oni/ony/ona:	aby

Also as with *by*, the verb in the *aby* clause must be in the past tense. When the verb is reflexive (with *se* or *si*) and is used with *abys* (the *ty* form), the forms *aby ses* and *aby sis* result:

- 44) Jen **chci, aby sis to rozmyslel**. *I only want you to rethink it.*
45) **Potřebuju, aby ses vrátil**. *I need for you to return.*
46) Jenom chci říct, **aby sis z ní vzala příklad**. *I'm just saying that you should take an example from her.*
47) **Jen aby ses tam nenudil**. *Just so you aren't bored there.*

Aby introduces a new clause and, for purposes of word order, counts as the first element in its clause. *Aby* forms are always preceded by a comma.

Googling *aby*: *Aby v akci*

I have divided the examples according to person and number. How do these examples translate into English? Use your knowledge of the *aby* construction (and a dictionary) to figure it out.

abych

Tančím, abych žil.

Premiér na mě tlačil, abych zachránila vládu.
A abych nezapomněl: díky za pizzu!
Co mám dělat, abych nezapomněl.
Policajt mi doporučil, abych dál nejezdil na kole.
Abych byl upřímný, mám strach.
Dovolte, abych se vám vysmál.
Snažím se, abych měl naladěnou kytaru.
Moje holka mi zakazuje, abych nosily koženou bundu a stříhal se furt dohola.
Rozhodla jsem se odstoupit, abych mohla říkat pravdu.
Nejsem tak bohatý, abych měl účet v eBance.
Půjdu, kam chceš, abych šel.
Atašé jednoho velvyslanectví mě varoval, abych urychleně odešel za hranice.
Rozvádíme se a manžel chce, abych podepsala hypotéku.
Nemusím žít v Americe, abych o ní točil filmy.
Kamarádky mi často doporučují, abych se vykašlala na uklízení.
Kamarádky mi říkají, abych se zas uklidnila, že je to jen chlap.
Lidé mi už dlouho říkají, abych své básně posílal.
Nebudu poslouchat, co mi říkáš, abych udělala.
Kluci mi navrhli, abych s nima tento remix zahrál naživo v klubu Rock-café.
Přátelé mi navrhli, abych ve výročním roce Charty 77 psala, co jsem dělala před 30 léty.
Jak mám trénovat, abych byl příští rok lepší?
Změnil jsem se, abych zachránil vztah.
Pokud chceš, abych se vrátil, tak se musíš změnit.
Co chceš, abych pro tebe udělal?
Chceš, abych zešléla z nudy a zoufalství?
Abych pravdu řekl, po ničem ani moc netoužím.
Paní mě poprosila, abych kořata vzala k sobě.
Dcera mě poprosila, abych jí naučil jezdit na kole.
Bála se jít sama, tak mě poprosila, abych šla s ní jako morální podpora.
Jo, abych nezapomněl, nové CD je samozřejmě k dispozici.

abys

Doporučuju ti, abys zazpívala nějakou moderní písničku.
Zvu tě na venkov, aby sis mohl odpočinout.
Píšu ti, aby sis nemysela, že jsem lhář.
Jen abys nebyl zklamán.
Potřebují, abys to udělal hned zítra.
Neříkám, abys to udělal hned, ale myslí na to, že jednou to bude potřeba.
Už abys tu byla, těším se na tebe.
Já jsem klečela na kolenou a prosila tě, aby sis to rozmyslel, aby sis rozmyslel ten rozchod.
Dej pozor, abys tam nesla sama.
Na koncerty se díváš v televizi, místo abys na ně zašel.
Přečti si moje příspěvky, abys pochopil podstatu věci.
Mám rýmu, jen abys to věděl.
Navrhuju, aby ses soustředila na jeden cíl.
Také jsem nechtěl, aby ses stal doktorem.
Já tě varuji, abys tak daleko nešla.
Já nechci, abys šel pryč, copak to nechápeš?
Ty už jsi dost velká na to, aby ses mohla vdát.
Co můžeš dělat, aby ses nezapletl se špatnou společností?
Je nutné, abys postupovala trochu systematicky.
Jediné, co chci je, abys řekl, že mě miluješ.
Vem si jednu, dvakrát — ale ne abys snědl všechno!
Je třeba, abys napsala, jaké finanční omezení jsi měla na mysli.
Ach jo, už abys byla zpátky.
Musíš trénovat víc a víc, aby ses udržel s mladými.

Aby sis ty peníze vydělala, musela jsi tvrdě pracovat.
Já bych moc chtěla, aby sis na tenhle problem našel čas.
Chceme, abys nám pomohla.
Doporučuju, abys gazpacho ochutnal ještě jednou. A to někde, kde ji umí dělat.
Proč to čteš, když ti pořád říkám, abys to nečetl!
Aby sis občas něco nakreslil, místo abys fotografoval.
Jen abys věděl, že tě mám navždy ráda.
Tobě doporučuju, abys přestala lhát.
Je třeba, aby ses zastavil v lékárně.
Poslala jsem ti pozvání, aby ses stala mou virtuální přítelkyní.

aby

Poradila jsem mu, aby udělal gulášek, protože už jsem ho hodně dlouho neměla.
Nechtěl, aby ho někdo viděl.
Už aby bylo teplo.
Místo aby odplaval, aligátor vylezl z vody.
Poradili jsme mu, aby se znovu podíval na wikipedii a ověřil si své špatné znalosti.
Jen aby to byla holčička.
Jen aby bylo možné zastavit hrubé a systematické porušování lidských práv.
Místo aby šel na půlnoční mši, hrál s kamarády karty.
Už aby byl zítřek!
Seriál je super... už aby byly další díly.
Snažíme se dělat maximum, aby bylo zachováno soukromí našich pacientů.
Už aby bylo září.
Místo aby se snažilia rozzuřenému zvířeti uniknout, vrhla se přímo na něj.
Už aby bylo léto!
Místo aby si užíval prázdnin, několikrát týdně dře v posilovně.
Je třeba, aby existovaly obecně platné a transparentní podmínky pro podnikání.
Tady pořád cte, co si povídáte místo aby pracovala.
Už aby byly Vánoce.

abysme/ abychom

My oba chceme, abys tady byl.
Už abysme se zase viděli.
Požadujeme také vaši emailovou adresu, abysme vám mohli posílat emailové pozvánky.
Prosí, abysme si vypnuli mobily a foťáky.
Je nutné, abychom aspoň jednou denně četli pár veršů.
Místo abysme byli rádi, tak už zase hledáme problémy.
Už abysme zase měli trochu víc času.
Co můžeme udělat, abychom neonemocněli cukrovkou?
Pejsek stojí u dveří a prosí, abysme ho pustili ven.
Němci přísně zakázali, abychom se vůbec učili.
Řekli nám, abysme s nima šli sáňkovat.
Zařídili jsme si to tak, abysme tam mohli zůstat přes noc.
Polekaně jsme se otočili, abysme zjistili, co se děje.
Je třeba, abychom našli rovnováhu mezi prací a odpočinkem.
Dělá vláda dost pro to, abychom vyčerpali peníze z EU?
Dozorci nám hned zakázali, abychom mezi sebou mluvili česky.
To byl důvod, proč jsme navrhli, abychom dali dohromady experty z obou stran.
Místo abysme zůstali u té milé paní, tak jsme vyrazili do centra.
Musíme udělat maximum, abychom měli čisté svědomí.
Důležité je, abychom nezničili svět.
Už abysme byli doma.
Kdo nás nutí, abychom měli účet u banky?

Abyste

Prosím, abyste mi s tím úkolem pomohli.

Žádáme, abyste nelhali.

Nemusíte být makléřem, abyste jezdili v Porsche!

Kolik peněz je potřeba, abyste v životě nikdy nemuseli pracovat?

Nikdy nejste tak staří, abyste nemohli omládnout.

Tato emailová adresa je chráněna před spamboty, abyste ji viděli, povolte JavaScript.

Co potřebujete vědět, abyste mohli ženě při porodu pomoci?

Sázejte, abyste vyhráli.

Obrázek je jen ilustrační, abyste měli přibližnou představu.

Mobil sám zabrání, abyste volali v autě.

Pamatujete, jak vám mama říkala, abyste nekoukali do slunce?

Přihlaste se nebo zaregistrujte, abyste mohl psát komentáře.

Písnička není hluk, písnička není zboží, písnička není reklama na to, abyste si koupili desku!

Co musejí motorkáři udělat, abyste si jich více všímali?

RAND lobuje Pentagon: začněte válku, abyste zachránili americkou ekonomiku.

Chci, abyste mi zavolal.